

65. møde

Fredag den 31. august 1984 kl. 10.30

Dagsorden:

Eventuelt: Første behandling af lovforslag nr. L 188:

Forslag til lov om forlængelse af kollektiv overenskomst mellem det offentlige aftalenævn og Maskinmestrenes Forening.

Samtykke til behandling:

Formanden:

Den eneste sag på dagsordenen kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

Første behandling af lovforslag nr. L 188:

Forslag til lov om forlængelse af kollektiv overenskomst mellem det offentlige aftalenævn og Maskinmestrenes Forening.
(Fremsat 31/8 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Søren B. Jørgensen (S):

I sin fremsættelsestale til dette lovforslag siger ministeren for Grønland, at det vil få uoverskuelige konsekvenser – hvor bl.a. livsvigtige områder vil blive truet, og der nævnes en lang række eksempler – hvis en strejke på dette meget begrænsede område bryder ud i Grønland kl. 4 i morgen tidlig dansk tid. Den samme indstilling har det grønlandske landsting givet udtryk for.

Hvis en strejke vil medføre de konsekvenser, der omtales – hvad vi naturligvis vil undersøge i udvalget – så kan jeg levende forestille mig, hvad der i den kommende tid vil ske f.eks. i bygderne i Grønland, hvor det ikke er sommeren, man går i møde, men en tid med kulde og med mørke, med snestorme.

Det er socialdemokratiets opfattelse, at der skal endog meget tungtvejende grunde til, før folketinget bør gribe ind i en overenskomstforhandling, og skal vi endelig gøre det, må det ske på en sådan måde, at parterne indrages så meget som muligt i en eventuel løsning.

Hvis det viser sig, at situationen er så katastrofal, som det bliver beskrevet, så finder socialdemokratiet, at der er så tungtvejende grunde, og at situationen er så alvorlig, at en truende strejke må afværges, men vi mener som sagt samtidig, at det bør gøres på en sådan måde, at parterne og overenskomstsystemet tilgodeses mest muligt.

Det er fuldt forståeligt, at det grønlandske hjemmestyre har bedt regeringen gribe ind. Hjemmestyret har ikke andre muligheder på dette område. Og hvordan har regeringen så efterkommet denne henstilling? Det har den gjort i form af et lovforslag, der mest af alt ligner et løndiktat på 2 pct. Se, det synes vi i socialdemokratiet er en meget dårlig idé. Vi vil være yderst betænkelige ved at løse konflikten på denne måde.

Hvis det samtidig viser sig – det er noget, ministeren kan svare på, og jeg beder ministeren svare på det – at dette udspil, altså de 2 pct., er det udspil, regeringens repræsentanter i aftalenævnet fra starten har tilbudt, så har der i realiteten ikke været tale om egentlige forhandlinger, hvor man undervejs plejer at nærme sig hinandens synspunkter. Hvis denne fremstilling er rigtig, så kan man godt få den opfattelse, at regeringen hele tiden har ment, at lønrammen skal være på 2 pct., og at regeringen, hvis modparten, i dette tilfælde maskinmestrene, ikke vil makke ret, bare kan gå til folketinget. Nogen egentlig forhandling har der ikke været tale om.

Vi synes som sagt, at det er en meget dårlig løsning, der her er fundet frem til. Jeg er opmærksom på, at landstinget har godkendt forslaget – hvad vi, som vi altid har gjort det, lægger meget stor vægt på – men det er min opfattelse, at landstinget også havde god-

[Søren B. Jørgensen]

kendt en anden løsning, blot strejken blev afværget. Vi har før prøvet at stå i en lignende situation: med en truende strejke inden for et begrænset område, og hvor parterne har været så langt fra hinanden, at der ikke har kunnet fremsættes et mæglingforslag. Vi var dengang i stand til at løse konflikten uden et sådant løndiktat, som ministeren kommer med her. Jeg tænker på telekonflikten i 1977. Dengang blev der nedsat et paritetisk nævn med en opmand, hvortil begge parter havde udpeget medlemmer, og her fandt man frem til en løsning. Ved at anvende f.eks. den løsning i den situation, vi står i, vil parterne og især lønmodtagerne få større indflydelse, end hvis det ender med, at et flertal i folketinget vedtager dette løndiktat.

I pressen har formanden for Maskinmestrenes Forening, A. C. Hansen, udtalt, at han fortsat var villig til forhandling, og at der endog skulle have været aftalt et møde til i onsdags, som ikke blev til noget. Det vil vi også gerne have en begrundelse for – og for, hvorfor ministeren nægter at forhandle.

Ikke mindst af denne grund, men også i et forsøg på at få konflikten løst uden det løndiktat, vi her bliver præsenteret for, vil socialdemokratiet i udvalget arbejde for, at konflikten løses på en anden måde.

Bo Kristensen (KF):

Jeg vil gerne sige regeringen tak for, at den med alvor betragter de vilkår, der vil blive budt det grønlandske folk, i det øjeblik vi kommer ud i en sådan konflikt, som der her er tale om. Vi må jo erkende, at det grønlandske samfunds opbygning ikke på alle punkter er sammenfaldende med den måde, på hvilken det danske samfund er bygget op, og vi vil få en lang række uoverskuelige problemer for det grønlandske folk, hvis vi ikke får en løsning af den konflikt, der lægges op til.

Vi finder, det er en rigtig fremgangsmåde, der er anvendt, at man for det første har gennemført de drøftelser mellem parterne, der har skullet være, og at man derudover har haft hjemmestyret inddraget i disse forhold, og at regeringen har arbejdet med en indstilling fra hjemmestyret, fra landstinget. Dermed er det i overensstemmelse med den måde, det politiske system i Grønland er opbygget på. Vi er særdeles tilfredse med det

og finder også, at der er grundlag for, at man siger, at dette er en ekstraordinær situation, og at det er nødvendigt, at man ikke får kaotiske tilstande i Grønland fra i morgen tidlig. Der er så mange ting, der vil blive involveret, at det vil være uholdbart for en regering at sidde en sådan faretruende situation overhørig og ikke få stoppet den.

Vi er også tilfredse med, at man giver en periode, hvor parterne inden for 2 pct.-rammen kan se, om de ved forhandling inden 15. november 1984 kan opnå en løsning, som er tilfredsstillende for alle parter. Derved følger man den samarbejdslinje, som på mange områder har været denne regerings, når vi taler om lønoverenskomster.

Jens Peter Jensen (V):

Jeg er ked af, at folketinget er bragt i den situation, at det skal behandle et forslag af denne karakter. Det plejer jo at være under socialdemokratiske regeringer, at vi har den slags sager her i tinget. Men jeg erkender, at det grønlandske samfund er i en så faretruende situation, at det er nødvendigt, og derfor kan jeg på venstres vegne anbefale det foreliggende forslag, og jeg ser hen til, at vi under udvalgsarbejdet får besvaret en del af de spørgsmål, som allerede er stillet, og som det er naturligt at føje til.

Jeg kan altså i første ombæring anbefale det foreliggende lovforslag.

Ole Henriksen (SF):

I SF har vi nogle principper såvel vedrørende overenskomsterne og indgreb i overenskomsterne som vedrørende Grønlandspolitikken. Der er selvfølgelig ikke nogen, der kan påstå, at principper ikke af og til kolliderer med hinanden, og det kan de da meget vel gøre i en sådan situation. Jeg tror ikke, det er nyt for nogen af medlemmerne her, at sådan forholder det sig. Vi ønsker ikke indgreb, i hvert fald ikke når vi taler om Syddanmark. Det har der altid være tradition for. Hr. Jens Peter Jensen sagde, at det plejer at være en anden regering, der griber ind, men denne regerings medlemmer har da også været med til at gribe ind, så man er i Syddanmark ikke ukendt med at lave indgreb.

Når hr. Bo Kristensen kalder dette en ekstraordinær situation, så vil jeg godt give ham ret, men jeg vil også have lov til at sige, at

[Ole Henriksen]

når der kommer disse striber af indgreb i det sydlige Danmark, så må vi også prøve at anlægge kriteriet en ekstraordinær situation, og sådanne situationer har der jo været mange af i den forløbne tid.

Vi har også principper vedrørende Grønland, bl.a. at det skal have større og større selvbestemmelse. Vi havde meget gerne set den situation, at grønlænderne havde haft bedre hånd om udviklingen deroppe, at man havde givet større selvbestemmelse til hjemmestyret i Grønland. Vi er fuldt på det rene med, at der her er tale om livsvigtige områder, og vi er da også vant til i det sydlige Danmark, at når der er en konflikt under optræk, så undtager LO, eller hvem man måtte høre under, netop disse områder fra konflikt.

Det, som vel er baggrunden for, at vi skal diskutere forslaget i dag, er, at vi har en meget klar fornemmelse af, at her har man ikke ført forhandlingerne til ende. Ministeren har efter alt at dømme ikke behandlet sin modpart – igennem aftalenævnet, eller hvordan det nu foregår – på fair måde, har ikke givet maskinmestrene forhandlingsmuligheder. Der foreligger rent faktisk et tilbud fra maskinmestrene om at forhandle om undtagelser i Grønland, og det er dog ganske uforståeligt, at en forhandling ikke kan føres til ende med et sådant tilbud fra modparten. Det er ganske uhørt i overenskomstforhandlinger. Det er muligt, at ministeren ikke er vant til at forhandle overenskomster på arbejdsmarkedet, men her er der altså tale om et tilbud. Også under hensyn til, at der i forslagets § 3 står, at der skal forhandles til 15. november 1984 – det mener jeg at man skal gøre på alle andre områder, og der konfliktes jo normalt ikke, så længe der forhandles – synes jeg, at man skal forhandle videre og se, om forhandlingsmulighederne er udtømt, inden man går til så drastiske indgreb som her.

Endelig er vi bekymrede ved knæsettelsen i forslaget af den 2 pct.s lønramme, som vi ved at regeringen meget gerne vil have ført igennem også her i Syddanmark.

Jeg kan i hvert fald sige for SFs vedkommende, at vi under ingen omstændigheder kan stemme for det forslag, som ligger her. Det kan vi ikke. Vi må sige, at også de 2 pct. spiller en afgørende rolle for os, for vi er helt sikre på, at det ser vi igen, når vi når ind i

1985. Så der er altså fra vores side ingen accept af dette.

Vi lægger megen vægt på, at dette er en indstilling, som samtlige partier i landstinget og også den grønlandske fagbevægelse står bag ved, det vil vi da gerne sige. Men vi vil ikke være slaver af vores principper til nogen af siderne, og derfor må jeg sige allerede nu, at vi formentlig vil undlade at stemme, når vi når til tredje behandling af denne sag.

Lone Dybkjær (RV):

Det radikale venstre tilslutter sig det fremsatte lovforslag. Vi gør det, fordi det grønlandske hjemmestyre har anmodet regeringen om at gribe ind, og med den begrundelse, at det er nødvendigt at hindre konflikten, fordi der kan blive tale om en livstruende situation.

Jeg skal i tilknytning hertil sige, at vi jo tiltrådte et parallelt initiativ i 1981, hvor der var den samme begrundelse og argumentation.

Birgith Mogensen (CD):

Jeg vil gerne udtrykke glæde over den handlekraft, regeringen har lagt for dagen i denne alvorlige sag. Der er tale om et område, der er overordentlig livsvigtigt for det grønlandske samfund. En lammelse af de offentlige anlæg og værker vil få store økonomiske og samfundsmæssige konsekvenser, som i værste fald kunne betyde tab af menneskeliv.

Det er også med tilfredshed, jeg kan konstatere, at der er enighed imellem Grønlands landsstyre og den danske regering om at forhindre den truende konflikt blandt maskinmestrene i Grønland med et lovindgreb. Det er nødvendigt, at tinget vedtager det foreliggende forslag, således at en strejke kan afværges, inden den træder i kraft den 1. september 1984, det vil sige allerede ved midnat grønlandsk tid.

Denne forlængelseslov vedrører overenskomstperioden 1983–1985 og har således ikke noget at gøre med de kommende danske overenskomstforhandlinger. I denne forbindelse finder jeg det vigtigt at understrege, at den i lovforslaget fastsatte beløbsramme på 2 pct. skal sammenholdes med, at den automatiske dyrtidsregulering i modsætning til i Danmark er bevaret i Grønland. Bevarelsen

[Birgith Mogensen]

af dyrtidsreguleringen er i øvrigt medvirkende til den alt for kraftige lønudvikling i Grønland, som jeg godt vil benytte lejligheden til at udtrykke stor bekymring over.

Centrum-demokraterne skal på denne baggrund tilslutte sig det af ministeren for Grønland fremsatte lovforslag.

Dohrmann (FP):

Det er jo egentlig en ganske fantastisk situation. For få år siden vedtog folketingsloven om hjemmestyre for Grønland. Der blev dengang udtalt mange pæne ord om medindflydelse og selvbestemmelse. Ja, der var faktisk ingen ende på, hvor godt og idyllisk det hele skulle være fremover. Ikke desto mindre oplever vi nu, at man på grund af en mindre konflikt, som omhandler nogle og halvfjerds personer, ekstraordinært må indkalde folketings og foretage lovindgreb. Det synes jeg står i skærende modstrid med alle de pæne bemærkninger, der blev sagt dengang.

Vedrørende det foreliggende lovforslag skal jeg sige, at vi selvfølgelig ikke under de foreliggende omstændigheder kan sidde stille og se på, at det hele går i stå deroppe. Jeg tror, at de kritiske røster, der er rejst fra lønmodtagerside om manglende forhandlingsvilje og lignende, er berettigede, men vi mener, det er rigtigst i denne situation at støtte forslaget.

Som sagt håber vi, at der kommer en ændring af hjemmestyreløven, således at grønlænderne også får ansvaret for at afslutte denne slags sager, i stedet for det pæne papir, de har fået stukket i hånden med den nugældende hjemmestyrelov, hvorefter hjemmestyret faktisk kun deler de penge ud, som danske skatteydere hvert eneste år må sende derop.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Den konflikt mellem Maskinmestrenes Forening og det offentlige aftalenævn, som har fået folketingsloven hasteindkaldt i dag, afspejler på glimrende vis de spor, som det danske koloniherråd har sat i det grønlandske samfund. Det er et koloniherråd, som har sået og som stadig væk sår splittelse mellem danske og grønlandske arbejder- og funktionærgrupper. Det er en splittelse, som smukt bliver holdt i live på grund af

fødestedskriteriet, som groft diskriminerer hjemmehørende grønlandske arbejdere. Det deler arbejderklassen og funktionærgrupper op i en på papiret førsteklases og andenklases arbejdskraft og er med til at opretholde forestillingen om danskerne som herrefolket og besværliggør på den måde udviklingen af en nødvendig fælles kamp for grønlandske og danske arbejdere.

VS støtter den grønlandske fagbevægelse, SIKs, kamp. VS mener, at danskere, som arbejder i Grønland, burde organiseres i den grønlandske fagbevægelse, og at det burde være denne, der havde forhandlingsretten for arbejdere i Grønland. VS støtter SIK i opfattelsen af, at dansk tilkaldt arbejdskraft bør være en midlertidig foranstaltning. Danmark bør derfor støtte en forceret uddannelsespolitisk indsats, som der også må sættes tilstrækkelig med økonomi af til, således at grønlænderne snarest selv kan overtage de forskellige arbejdsfunktioner i det grønlandske samfund.

VS støtter ikke specielt maskinmestrene. Vi har fra Grønland hørt, at de f.eks. ikke ville støtte den grønlandske fagbevægelse, da denne sidst var ude i konflikt. Vi ved også, at den overenskomstmæssigt varslede konflikt vil sætte dybe spor i det grønlandske samfund, og vi mener, at maskinmestrene burde have været villige til at friholde reelt livsvigtige funktioner fra konflikten i den særlige grønlandske situation – jeg understreger: den særlige grønlandske situation.

VS er og bliver principielt og ufravigeligt modstander af statslige indgreb i overenskomsterne og af suspension af strejkeretten. Lønarbejderne, grønlandske som danske, og deres organisationer må have fuld forhandlings- og aktionsfrihed for deres krav til løn- og arbejdsforhold. Det er og bliver et spørgsmål, som det er op til organisationerne selv at afgøre. Det er ikke et anliggende, der kommer folketingsloven ved, og derfor vil vi stemme imod et lovforslag, der griber ind og forlænger en kollektiv overenskomst, og som ydermere kommer til at fungere som prøveballon for lignende lovindgreb på sygeplejerske-, fysioterapeut- og laborantområdet osv., og som i sin konsekvens åbner for, at de kommende forhandlinger med det offentlige aftalenævn degenererer til rene og skære skinforhandlinger med i forvejen politisk fastlagte lønrammer.

Kofod-Svendsen (KrF):

Mit parti kan fuldt ud tilslutte sig det fremsatte lovforslag. Det grønlandske folk må ikke blive taberen. I det grønlandske samfund med dets særlige struktur må en livstruende konflikt hindres. Endelig noterer jeg mig med tilfredshed, at der er fuld overensstemmelse mellem hjemmestyret og regeringen om forslaget. Mit parti vil medvirke til en velvillig og hurtig behandling under det forestående udvalgsarbejde.

Preben Lange (S):

Indledningsvis vil jeg gerne sige, at jeg til fulde kan bekræfte de praktiske virkninger af maskinmestrenes bebudede strejke, således som de er beskrevet i bemærkningerne til det fremsatte lovforslag. I øvrigt vil jeg ikke bruge tid på at beskrive disse, da jeg har fornemmet, at de enkelte partiers ordførere til fulde har forstået situationens alvor. Disse alvorlige konsekvenser er baggrunden for, at Grønlands landsstyre har anmodet regeringen om at tage skridt til at forhindre strejkens iværksættelse.

Mit parti, siumut, har fortsat respekt for den frie forhandlingsret, og jeg vil gerne understrege, at den omstændighed, at landsstyret anbefaler et lovindgreb i en overenskomststrid, ikke skal ses som udtryk for, at landsstyret fremover vil gribe ind med lovgivning i lønkonflikter, men det er klart, at det er en forudsætning, at lønmodtagerorganisationerne ikke stiller urealistiske krav, og at de vil respektere hjemmestyrets ønske om en solidarisk fordeling af de lønmidler, det offentlige kan stille til rådighed.

Jeg vil endnu engang benytte lejligheden til at understrege, som jeg har gjort det før fra denne talerstol, nemlig under telegrafiststrejken for et par år siden, at det er en lønpolitisk målsætning i Grønland, at der må ske en gradvis reduktion af den lønforskel, der er mellem den hjemmehørende befolkning og det tilkaldte danske personale, altså en gradvis afskaffelse af fødestedskriteriet, som virker diskriminerende over for den hjemmehørende gruppe, grønlænderne.

I aviserne har man i de sidste dage kunnet læse udtalelser af forskellige organisationsfolk, der har angrebet det offentlige aftalenavn og den lønpolitik, det offentlige har anlagt, men det er bemærkelsesværdigt, at

ingen af dem har nævnt, at dyrtidsregulering fortsat er gældende for alle overenskomstgrupper i Grønland, det vil sige også for de danske organisationer, der har medlemmer i Grønland. Når man læser aviserne, får man det indtryk, at det kun er grønlænderne, der har dyrtidsregulering, men det er ikke tilfældet, den gælder for alle. Det kan undre mig, at det gode, dyrtidsreguleringen er, ikke bliver værdsat af organisationerne.

Imidlertid er Grønlands økonomi så nært forbundet med den danske, at det er nødvendigt at være tilbageholdende, og derfor har man også fra SIKs og tjenestemændenes side accepteret 2 pct. Denne ramme er lidt snævrere end i Danmark, men når den automatisk dyrtidsregulering tages med, så er der ikke nogen lønmodtagere i Grønland, der behandles dårligere end deres kollegaer i Danmark.

I siumut kan vi bestemt ikke lide, at folketinget skal bestemme det lønmæssige indhold af en overenskomst, men vi har måttet bide i det sure æble, fordi Maskinmesterforeningen ikke har villet acceptere den solidariske lønpolitik, det offentlige Grønland er nødt til at føre.

Jeg er helt klar over, at vores venner i socialdemokratiet og SF har meget svært ved at acceptere denne fremgangsmåde og hellere vil have en form for voldgift til at afklare overenskomstens indhold. Vi forstår det godt, men vi har dårlige erfaringer med voldgiftssystemet. Vi har før set, at lovgivning på grundlag af voldgift som det endelige resultat har medført nogle helt forvrængede lønstrukturer, og de offentlige kasser i Grønland kan simpelt hen ikke magte mere end de tilbudte 2 pct. Derfor appellerer jeg om, at man forstår, at det grønlandske arbejdsmarked og den grønlandske lønpolitik må betragtes på en anden måde, end hvis den tilsvarende situation opstod i Danmark.

Det kan ikke nytte noget, at vi i denne sag lader os dirigere af ønsker hos en bestemt gruppe, der i grønlandsk sammenhæng er forholdsvis velbemidlet, og som forsøger at opnå samme lønninger som i Danmark, hvor skattetrykket er helt anderledes. Forholdene i Grønland og Danmark er og bliver forskellige. Derfor mener vi i siumut, at man ikke kan arbejde i Grønland og forlange at blive behandlet på samme måde som i Danmark.

[Preben Lange]

Jeg vil gerne slutte med at præcisere, at lovforslaget må betragtes som et helt nødvendigt indgreb for at løse en konflikt, som vil kunne lamme Grønland fuldstændigt. Jeg vil naturligvis ikke bebrejde medlemmer af folketinget, for hvem Grønland er et abstrakt begreb, at de har svært ved at forstå sammenhængen, men jeg føler det som min pligt endnu en gang at understrege: her er det ikke principper, der må være afgørende for løsningen, i hvert fald ikke de danske lønpolitiske principper. Det drejer sig om at afværge en truende konflikt, som er opstået, fordi en gruppe lønmodtagere ikke vil forstå, at den lønsum, som er tilbudt dem, er udtryk for en solidarisk lønpolitik, som betyder, at lønudjævningspolitikken for grønlændere og danskere i Grønland kan fortsætte, så man gradvis kan afskaffe fødestedskriteriet i stedet for at udvide kløften mellem grønlandske og danske lønninger for samme arbejde i Grønland.

Med disse ord skal jeg anbefale, at man stemmer for lovforslaget.

Steenholdt (Grønl.):

Det er altid en ubehagelig situation, når man tvinges til at lovgive på et område, som reelt og naturligt burde klares af parterne i en overenskomstforhandling. Jeg kan ikke lide det; det har jeg klart givet udtryk for ved tidligere lejligheder. Forhandlingerne mellem Maskinmesterforeningen og det offentlige aftalenævn har stået på i lang tid, og der er noget, der tyder på, at man ikke i realiteten har haft vilje til at afslutte forhandlingerne. Enhver organisation med respekt for sig selv burde undgå den situation, at folketinget nødsages til at blande sig for at sikre, at livsvigtige områder i samfundsmaskineriet ikke går i stå.

Der er ikke noget at sige til, at maskinmestrene i Grønland vil strejke som led i deres kamp for at forbedre deres vilkår; det er nu engang en ret, de har. Husk på, at inflationen i Grønland er på 10 pct., og at landsstyret ikke er uden ansvar herfor! Men maskinmestrene går for vidt. Maskinmesterforeningen vil imod skik og brug denne gang ikke undtage sygehuse og andre livsvigtige funktioner i samfundet. Det er det, som har fået mig til at tage det standpunkt, at jeg – desværre – vil stemme for lovforslaget. Man

skal kunne forhandle sig til en overenskomst også ved brug af hårde metoder, men man skal ikke kunne true sig til en overenskomst.

Jeg har forstået – og det har jeg noteret mig – at det socialistisk-kommunistiske landsstyre i Grønland har anmodet den danske regering om at gribe ind i konflikten. Jeg håber da, at landsstyret også tager medansvar for, at folketinget er blevet blandet ind i sagen. Landsstyret har desværre den uskik, at det bagefter skylder skylden på den nuværende danske regering; det har vi oplevet før.

Alle i Grønland og Danmark skal vide, at det socialistisk-kommunistiske landsstyre har haft rig lejlighed til som part i det offentlige aftalenævn at gøre sin indflydelse gældende. Det har landsstyret ikke formået. Det vil være uværdigt for landsstyret ikke at erkende sit medansvar i denne sag.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Både hr. Ole Henriksen og fru Elisabeth Bruun Olesen talte om principper, og hr. Ole Henriksen fastslog, at principper af og til må kolliderer. Jeg tror, alle her er enige om, at det er en oplevelse, mange af os har i netop denne situation. Ikke desto mindre er jeg meget glad for både hr. Otto Steenholdts og hr. Preben Langes klare understregning af, at det, vi her gør, er helt nødvendigt for ikke at lamme det grønlandske samfund. Det er livstruende situationer, der er tale om.

Hr. Ole Henriksen talte en del om de to pct. Jeg skal bare give den præciserende oplysning, at de to pct., vi her taler om, intet – jeg gentager: intet – har med danske overenskomstforhandlinger at gøre. Det, vi taler om i Grønland, drejer sig om perioden 1983–85, altså overenskomster, som er afsluttet i Danmark; vi taler altså om en situation, hvor dyrtidsreguleringen er bevaret i den overenskomstperiode.

Både hr. Dohrmann og hr. Ole Henriksen talte meget om, at det var væsentligt, at hjemmestyret i Grønland fik større selvbestemmelsesret, og det er jeg helt enig i. Regeringen tilstræber at overføre så mange ansvarsområder og så megen kompetence som overhovedet muligt til Grønland, så hurtigt det kan lade sig gøre; men vi må – og det siger jeg specielt til hr. Dohrmann – acceptere, at hjemmestyret ikke er en statisk situation, som indtrådte nytårsaften eller 1. maj

[Ministeren for Grønland]

1979. Hjemmestyret er en dynamisk proces, hvor vi gradvis overfører ansvar, og det er den danske regerings og det danske folketings ansvar at stå ved de opgaver, der stadig er vore.

Så vil jeg gerne vende mig til hr. Søren B. Jørgensen, som særlig talte om tre forhold: dels en historisk overvejelse om 1977-indgreb, dels et spørgsmål om, hvorvidt landsstyret eventuelt kunne have tilsluttet sig en anden løsning, dels og endelig – hvad jeg da godt forstår på baggrund af en leder i et københavnsk dagblad, som har overrasket og undret mig ganske overordentligt – ville hr. Søren B. Jørgensen gerne vide, om der var et møde en bestemt onsdag, og om forhandlingsmulighederne virkelig var udtømt. Noget tilsvarende var hr. Ole Henriksen inde på, og netop på baggrund heraf vil jeg gerne gå lidt i dybden med specielt det sidste spørgsmål.

Men det historiske. Det undrer mig lidt, at hr. Søren B. Jørgensen nævnte 1977, men ikke nævnte 1981, for i 1981 stod min forgænger, fru Tove Lindbo Larsen, som Grønlandsminister og anbefalede et lovforslag, der meget lignede det lovforslag, vi fremsætter nu, og som også fastsatte en bestemt lønramme. Hr. Søren B. Jørgensen har helt ret i, at det ikke var sådan i 1977 – i 1977 henskød man det til voldgift – men forskellen på 1977 og 1981 var, at parterne i 1977 på mange områder havde nærmet sig hinanden, og at man derfor skønnede, at en voldgiftsmand havde mulighed for at lave et egentligt forlig.

Men denne situation minder meget om 1981, hvor man kun på ubetydelige områder havde nærmet sig hinanden, og hvor folketinget og regeringen derfor skønnede, at man ville gennemføre en lov, der også fastsatte lønrammen.

I dette tilfælde har man slet ikke – jeg gentager: slet ikke – nærmet sig hinanden, siden man mødtes første gang den 30. juni 1983. Der har været talt om, at de to pct. var et løndiktat fra begyndelsen. Jeg kan bare fastslå, at maskinmestrenes krav ville have udgjort en samlet lønstigning på 18 pct., og at det, som vi fra det offentlige aftalenævn har tilbudt, er 2 pct. Og ingen, hverken maskinmestrene eller det offentlige aftalenævn, har i denne meget lange periode ændret holdning. Der er altså heller ikke slækket på maskinmestrenes krav på de 18 pct.

Må jeg så i denne forbindelse, specielt til hr. Ole Henriksen, som nævnte det offentlige aftalenævn eller ministeren og føjede til: »eller hvordan det nu foregår«, give den opklarende oplysning, at der findes et offentligt aftalenævn bestående af repræsentanter for Grønlands kommuner, for Grønlands hjemmestyre og for den danske stat. Vi giver mandat til det offentlige aftalenævn, dette mandat har været klart, og der har været total enighed om det imellem de tre parter.

Jeg må altså sige til hr. Søren B. Jørgensen, at man naturligvis kan fremføre 1977, men jeg ville mene, det var mere relevant at fremføre 1981.

Det andet af de tre spørgsmål, hr. Søren B. Jørgensen nævnte, var, om landsstyret måske – sådan forstod jeg hr. Søren B. Jørgensen – også ville have godkendt en anden løsning.

Jeg vil gerne citere to udtalelser fra landsstyret. Den ene er fra en telex til mig for et par dage siden her i forbindelse med lovindgrebet, en telex, som også bliver uddelt til arbejdsmarkedsudvalget, hvis lovforslaget går dertil. Den lyder:

»Landsstyret har ingen bemærkninger til lovforslagets tekst og tilslutter sig således den i forslaget indeholdte beløbsramme.«

Det andet citat i denne sammenhæng er en pressemeddelelse, som landsstyret har afgivet. I denne ganske lange og detaljerede pressemeddelelse står der bl.a.:

»Landsstyret finder det således umuligt at gå med til yderligere lønforbedringer til maskinmestrene under hensyn til den ønskede lønpolitik med fortsat udjævning af lønsforskelle mellem SIK og en række andre overenskomstgrupper.«

Jeg må altså sige til hr. Søren B. Jørgensen, at landstyret har skønnet, at det var denne og ingen anden løsning, man kunne gå med til.

Det sidste punkt, som jeg føler det meget påtrængende at tage op, er hr. Søren B. Jørgensens spørgsmål om et bestemt møde onsdag, og det gør jeg naturligvis, fordi det i en del af dagspressen har været hævdet – ikke særlig galant – at jeg har ført både regeringen og folketinget bag lyset, fordi forhandlingsmulighederne ikke var udtømt, og fordi der stadig væk var mulighed for at fritage bestemte, livstruede områder.

[Ministeren for Grønland]

Der til vil jeg sige følgende: på samtlige møder og på de møder, der har været hos forligsmanden, har maskinmestrenes organisation klart konstateret, at den ikke ville friholde nogen områder overhovedet, og man har endda gjort det meget principielt og genskæ krast i en leder i Maskinmesteren, som er maskinmestrenes blad. Jeg citerer igen, fordi jeg synes, spørgsmålet er væsentligt. Det er en leder i august måned fra Maskinmesteren nr. 8, underskrevet af A. C. Hansen, som er maskinmestrenes forhandler i denne situation. Det er en principiel leder, og jeg citerer to steder derfra. Der bliver sagt, at det offentlige aftalenævn har bedt om undtagelser, og så fortsætter lederen sådan:

»Maskinmestrenes Forening har afvist at indgå en sådan aftale. Det offentlige aftalenævn var meget uforstående over for afvisningen.

Det er en særegen oplevelse at se, hvordan de politiske myndigheder optræder i forskellige konfliktsituationer. Når vi i den foreliggende situation, hvor alle formelle regler angående gennemførelse af en lovlig konflikt er overholdt, nægter at gå med til undtagelsesbestemmelser, så medfører det indignation.«

Den samme leder, underskrevet af A. C. Hansen, slutter sådan:

»Vor konflikt på Grønland er etableret i fuld overensstemmelse med gældende regler, og der er givet arbejdsgiverne – her det offentlige – mulighed for at forberede sig på konflikten og planlægge eventuelle modforholdsregler.

At det offentlige aftalenævn ikke kan regne med, at vi selv skal udvande konflikten, bør ikke give anledning hverken til overraskelse eller til indignation.«

Dette synspunkt er gentaget, også på det sidste møde i forligsinstitutionen den 27. august 1984. Derefter er der en lille eftersætning om det møde om onsdagen. Jeg var ikke bekendt med, at der skulle finde et sådant møde sted, men det ville ikke have ændret en tøddel ved det, vi taler om nu.

Jeg skal citere fra et internt referat af mødet i forligsinstitutionen den 27. august 1984. Efter at man havde konstateret sammenbruddet, »foreslog det offentlige aftalenævn, at parterne, uanset at Maskinmestrenes Forening på møder den 4. juli og den 23. juli 1984 har afvist at drøfte en friholdelsesaftale,

så længe arbejdsstandsningerne ikke er etableret inden den 1. september 1984, mødes for at forsøge endnu en gang, om der kan opnås enighed om en undtagelsesaftale«, og så fortsætter det, og her er pointen: »Maskinmesterforeningen er indforstået med at mødes med det offentlige aftalenævn, men fastslår samtidig, at foreningens holdning til en undtagelsesaftale er uændret, og at det ikke vil være muligt at nå en forståelse.«

Jeg vidste altså ikke, at det møde skulle finde sted om onsdagen, men jeg håber, at man af dette referat plus den kendsgerning, at mødet fandt sted, og at de refererede udtalelser blev bekræftet på dette møde onsdag, vil forstå, at det ikke havde ændret noget som helst.

Må jeg så til sidst sige, at jeg håber, at lovforslaget bliver gennemført – det er overordentlig nødvendigt. Hvordan mon man egentlig ville bedømme regeringen, landsstyret og ministeren, hvis konflikten havde fået lov til at løbe og en katastrofe var sket? Jeg tror ærligt talt, der ville være kommet et mistillidsvotum mod den minister, der ikke reagerede.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i dag, fredag den 31. august 1984, kl. 15.00 med følgende dagsorden: (se indledningen til næste møde).

Mødet hævet kl. 11.12